

סידור פסח בהלכותו

דברים מתוקים מדבש נופת צופים
שנאמרו מפיו של הרה"ח

ר' חיים שמעון אסתרזון זצ"ל

תומלל מהקלטה מחבורת בחורים בשנים קודמות

בגודל ומעלת חודש ניסן
וחג הפסח

סידור פסח בהלכותו

הקדמה

שלושה זמנים מיוחדים ישנם בחודש ניסן

א'. החודש עצמו. ב'. ימי חג הפסח. ג'. ליל הסדר.

ראשית יש להעמיק להבין משמעות המושג "זמן". הנה בשפת אמת (חיי שרה) כתוב שהזמן הוא נברא, וקודם שנברא הזמן היה העולם בלי עבר הווה ועתיד. וכמובן שאנחנו משוללי הבנה ואיננו יכולים לתפוס כיצד נראה העולם בלי הזמן, מפני שאנו נמצאים בתוך המושג זמן, ועבר הווה ועתיד, כמו שעיוור לא מסוגל להבין את מציאות האור והחושך, עד שיראה זאת בעצמו, ואפילו אם הוא יודע שיש כזו מציאות של אור וחושך, הוא לא מבין מה זה, כך היא ההבנה שלנו ביחס למציאות שלמעלה מן הזמן¹. אכן אנחנו צריכים לחיות עם הזמן ולתקן את הזמן, ולכן צריך לדעת שכל יום הוא זמן, והזמן זה בריאה שהקב"ה ברא.

עוד כותב השפת אמת, שכידוע בחודש אלול יש 'עת רצון', אמנם יש לשאול לכאורה מה שייך כלפי שמיא המושג עת רצון? כלפי בשר ודם בעל מצבי רוח שייך לומר שיש אצלו

¹ ופעמים שנפגשים עם מציאות שלמעלה מן הזמן, כמו המוספר על אחד הצדיקים שגרם למישהו לחלום בכמה דקות דברים שבפועל ארכו הרבה שנים.

הזמן הראשון

חודש ניסן - ישועות בו מקיפות

סגולות הימים שקודם חג הפסח

לכבוד היום הנורא יום הפסח יום הבהיר". בגלל ששלושים יום קודם לכן מתחיל אתערותא דלעילא, ומוציאים את ישראל מהטומאה.

הבית אברהם מסלונים כותב, על מה דאיתא בגמ', ששלושים יום לפני פסח שואלים בהלכות החג, ש"שואלים" הוא מלשון שואל ומבקש על נפשו, דהיינו ששלושים יום קודם החג, אדם צריך להתחיל לבקש ולהתחנן לפני הקב"ה שכשיגיע פסח, שזה יהיה זמן החרות שלנו.

וכן כתוב שפסח זה ראש כל המועדים, וכבר שלושים יום קודם צריך לעשות הכנה ליום הזה.

כתוב בחדש לאברהם, (מזקנו של החיד"א) ששלושים יום קודם הפסח הקב"ה עושה משוא פנים עם ישראל ונוהג איתם במידת החסד, ובכל יום ויום הוא מוציא את נפשותיהם מהיכל הטומאה, עד שבלייל בדיקת חמץ הם עומדים בפתח השער, "וגזרה חכמתו יתברך כך שיהיה כל יום קצת קצת, כי אם בפעם אחת הקב"ה היה מוציא את ישראל מהטומאה, אז היה צער לס"ם, וזה היה גורם קיטרוגים", ולכן בכל יום ויום בשמים, מוציאים כל יהודי ויהודי באיזה מקום שהוא, מהיכל הטומאה, ובלייל בדיקת חמץ כולם נמצאים בשער.

החיד"א כותב, "מי שעיני בשר לו יכווין ויתכוון לקראת בוראו, ויטיב את מעשיו,

ערב ר"ח ניסן

כשאמרו את זה לסטייפלער, האו הגיב שזה לא מופת, אלא דבר זה היה ידוע בישיבות כסגולה לבטל גזירות רעות. ועוד היה מעשה במקום בחו"ל שהיו שם הרבה נפטרים, ושלחו את הרב וולף לשאול את הסטייפלער מה לעשות, והסטייפלער אמר לו שאצלנו בישיבות היו אומרים שתפילת יו"כ קטן מבטלת הרבה גזירות. וכך עשו והועיל להם]

החמדת ישראל [מבנו של רבי חיים ויטאל] אומר, שמי שמתענה בערב ר"ח ניסן מועילה תפלתו שלא יאכל זכויותיו ויקבל הכל מתנת חיים.

בספר קרבן פסח מובא שאפילו אלו שאין אומרים תפילת יו"כ קטן בערב ר"ח רגיל, מ"מ בערב ר"ח ניסן יאמרו [יש עניין גדול לומר תפילת יו"כ קטן בערב ר"ח. מסופר, שפעם בא אחד אל הסטייפלער, ואמר לו שכמה אחים שלו נפטרו בגיל צעיר והוא מפחד שגם הוא ימות בגיל צעיר כמותם, אז אמר לו הסטייפלער, שיאמר בכל ערב ר"ח את תפילת יו"כ קטן. ובער"ח אחד שכח אותו יהודי שהיום הוא ער"ח, ונזכר רק אח"כ כשהזכירו לו לומר יעלה ויבוא בברכת המזון בר"ח עצמו, ובאותו חודש הוא נפטר.

שבת הגדול

בבאר מים חיים מביא את דברי קדשו של האור החיים הק' המבאר מש"כ בזה"ק שכל שיתא יומין מניה מתברכין (משב"ק), שהכוונה היא שהקב"ה ברא את העולם רק לששה ימים, ובכל שבת מחדש השבת נותנת כח להמשיך את קיום העולם לעוד ששה ימים. וא"כ יוצא ששבת הגדול מומשיכה ששה ימים שיש בהם את פסח, שהיו בו ניסים גדולים המתעוררים בכל שנה מחדש, ולפי האמור כבר בשבת מתעוררים הזמנים הגדולים שבליל הסדר, ולכן נקראת שבת זו 'שבת הגדול'.

באוהב ישראל כתוב, שכל שבוע יונק מן השבת שבאותו שבוע, והשבתות עצמן יונקים משתי שבתות גדולות שיש בשנה - שבת שובה ושבת הגדול, שהן המקור והמבוע של כל שבתות השנה. אלא ששבת שובה היא מקור לקבל יראה עילאה לכל שבתות השנה, ושבת הגדול היא מקור לקבל אהבה ותשוקה ודביקות עליון לכל שבתות השנה.

החמדת ישראל מביא סגולה, שמי שמוציא הרבה הוצאות לכבוד פסח לאכילה ושתייה, הוא סגולה שלא יחסר לו ולכל אשר ברגליו (היינו אלו הסמוכים על שולחנו) אכילה ושתייה במשך כל השנה.

וישנה סגולה נוספת, לקרוא את האיגרת של ר' שמשון מאוסטרופוליא שכתב שם בסופה, שמי שיקרא את האיגרת הזאת על מכוונה פעם בשנה, ובפרט בערבי פסחים, מובטח לו שלא ימות מיתה משונה באותה שנה, ואויביו נופלים לפניו, ובכל אשר יפנה יצליח וכו'.

עוד כתוב בחמדת ישראל, שבתפילת מעריב בליל הסדר שבה אומרים את ההלל, אז מעלים את התפילות של כל השנה.

ר"ח ניסן

שמעתי שהרבי מחב"ד אמר בשם הבעל שם טוב הק', שבראש חודש ניסן אפשר לבקש על שלטון טוב, כי ר"ח ניסן הוא ראש השנה למלכים.

מדר"ח ער י"ב ניסן

כתוב באגרא דפרקא, שכל יום מי"ב הימים שמתחילת ניסן, הוא כנגד חודש שבמשך השנה. והחווה מלובלין היה כותב בכל יום מר"ח ניסן את מה שיקרה במשך חודשי השנה, וידוע הסיפור שהיה עמו, שרצה להביא את המשיח בשמחת תורה, ונפל וחלה עד תשעה באב, כל התלמידים היו שם, ורק אחד מהם (או הרה"ק ר' צבי הערש מזידיטשוב או הרה"ק ר' נפתלי מרופשיץ) נסע הביתה ולקראת תשעה באב חזר אל החווה, כאשר שאר התלמידים נסעו לביתם. וכך זכה התלמיד הנ"ל להיות נוכח בשעת הפטירה של החווה. שאלו אותו איך ידע מתי לבוא, וענה להם שהוא ראה בניסן, איך החווה רשם בכל יום מהימים הראשונים של חודש ניסן מה יקרה, וכשהגיע לה' ניסן הפסיק לכתוב. והוא הבין מכך שהחווה יסתלק בחודש אב.

מובא בדברי יחזקאל, שבג' ניסן שהוא זמן הקרבן של זבולון מסוגל לבקש על עשירות.

בספר בית הבחירה כתוב, שבחודש ניסן ובחודש תשרי הנשמות שבגן עדן מתפללות על החיים ועל הנשמות שלא זכו להיכנס לגן עדן, ועל הנשמות שנמצאות בחי בצומח ובדומם, שתהיה להם עליה. "ואנחנו צריכים לבקש שתפילתם תקובל". וכן בהגדה של הבן איש חי כתוב ביהי רצון של ברכת האילנות, ששם מבקשים מהקב"ה שישמע את התפילות של הנשמות שבגן עדן.

חודש ניסן

הקב"ה בודק את העולם אם הם אוהבים את בניו. ופרעה שעשה צרות לבניו של הקב"ה, היתה מפלתו בחודש ניסן, שאז הקב"ה בודק אם אוהבים את בניו. וזה מה שכתוב "החודש הזה לכם ראש חודשים", לכם, "מיוחד לכם".

היסוד העבודה מסלונים אומר, שאלול זה "אני לדודי ודודי לי", ובניסן זה, "דודי לי ואני לו". וההסבר בזה הוא, שאלול זה "אני לדודי", שאני צריך לעשות את האתערותא דלתתא, ואח"כ יש את ה"דודי לי" שזה אתערותא דלעילא. אבל בניסן זה הפוך "דודי לי, ואני לו", שקודם יש את האתערותא דלעילא, ואח"כ יש את האתערותא דלתתא. וכל זה משום שזה חודש מיוחד בשביל היהודים. והוא ממשיך ומסביר שזה מה שכתוב "החודש הזה לכם ראש חודשים", שזה זמן מיוחד שהקב"ה נתן ליהודים.

הבית אברהם מסלונים מביא, שהיה איזה חסיד אחד שראה פעם איזה גוי שאומר לחבר שלו, "אם החודש הזה לא נעבוד, אז כל השנה לא תהיה לנו פרנסה". וראה בזה החסיד רמז על חודש אלול, שאם לא נעבוד את הקב"ה באלול, אז לא ילך לנו כל השנה. אבל הבית אברהם הסביר שזה הולך על ניסן שכתוב בו "החודש הזה לכם... ראשון לחודשי השנה", שאם נעבוד בחודש הזה את ה', יהיה לנו לכל השנה.

הברכת אברהם מסלונים אומר, "החודש הזה לכם ראש חודשים". שהחודש הזה, דהיינו ניסן, כל יום בו הוא כמו ראש חודש, ובראש חודש אומרים "תשועת נפשם מיד שנא", הלא הוא היצר הרע, וצריך לנצל את החודש הזה.

הישמח ישראל מביא בשם ר' יצחק מוארקא, על מה שנאמר ביוצרות "חודש שהישועות בו מקיפות", שאפילו מי שלא ראוי לישועה, בחודש זה הוא יכול לקבל

אינא במדרש, משבחר הקב"ה בעולמו, קבע בו ראשי חדשים ושנים, ומשבחר ביעקב ובניו, קבע להם חודש ניסן חודש לתשועה, שבו נגאלו ישראל ובו עתידים להיגאל.

וכן אומר האור החיים הק' על הפסוק "החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה", ש'ראש' הוא מובחר שבחדשים, מלשון 'בשמים ראש' שזה המובחר שבבשמים. ודקדק לומר 'לכם', שהחודש הזה מובחר רק בשבילכם, אבל לא בשביל אומות העולם.

וכן מסביר המאור עינים מאמר חז"ל בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל. דמקשה, שהרי כתוב בגמ' שכשבני ישראל עברו את הים היה קטרוג בשמים 'הללו עובדי ע'ז והללו עובדי ע'ז'. ולכאורה היכן מצינו שהיו עובדי עבודה זרה. ומבאר שכלל ישראל היו עמוק בתוך הקליפות ולא יכלו להתקרב להש"ת, וזה מה שכתוב בניסן נגאלו, שפירשו שבני ישראל יצאו מכל הטומאה שלהם כדי להתקרב אליו יתברך, ובניסן עתידים להיגאל, מבאר בהקדם חילוק בין ב' סוגי גלויות, גלות כללית וגלות פרטית, גלות כללית זה שכלל ישראל נמצא בגלות אצל אומות העולם, ואילו גלות פרטית זה שאדם נמצא בתוך התאוות שלו ובתוך הנסיונות שלו, והוא לא יכול לצאת. וע"ז נאמר בניסן עתידין להיגאל, משום שהאדם נמצא בגלות, בתוך תאוות ונסיונות, ולכן ברא הקב"ה זמן מיוחד, שזה חודש ניסן, שבו יהודי יכול לצאת מהגלות הזאת. וכמובן שאם אדם רוצה לצאת, הוא צריך לעשות פעולות לשם כך.

הקדושת לוי אומר, שיש ב' מינים של בחינות שהמלך בוחן בהן את עמו, פעמים בוחנם אם הם אוהבים אותו, ופעמים בוחנם אם אוהבים את בניו. בחודש תשרי הקב"ה בודק את העולם אם הם אוהבים אותו, ובחודש ניסן

משאר הזמנים, לפי שבשעה שעוסקים בתורה תש כוחו, כמו שכתוב בגמ' 'אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש', אבל בתקופת בין הזמנים, כשהאדם יותר משוחרר, יש יותר יצה"ר.

והנה אם אפילו בזמן הזה, שהוא לא כ"כ לומד תורה כבשאר ימות השנה, ויש לו יותר יצה"ר, ובכל זאת הוא שומר את עצמו כנגדו, הרי זה דבר עצום שאין לתאר ולשער. וכן ראיתי מהרה"ק מלברטוב זצ"ל שאומר על היוצרות של פרשת החודש, שכתוב שם שמבקשים מהקב"ה שיספור את הנסיונות של הבחורים, שהרי ידוע שהיצה"ר לא עוזב את הבחורים. ואפילו אם בחור ח"ו נכשל, אבל כמה פעמים הוא שמר את עצמו, הרי מכריזים עליו בשמים, כי מכריזים על 'רווק הדר בכרך ואינו חוטא', כי אדם שעומד בנסיונות ומתגבר על היצה"ר ושומר את העיניים, את הידיים ואת המחשבות, זה דבר עצום ונורא שרק חי העולמים יודע מזה.

והרי זה דבר נורא, כשבחור מגיע הביתה בבין הזמנים והוא צריך ללכת לקנות דברים לפסח. הוא יכול ללכת לקנות ולהפקיר את העיניים שלו בדרך, ולהיפך, הוא יכול ללכת לקנות ולומר קודם "הריני מוכן ומזומן לקיים מצות כיבוד אב ואם, ולכבד את הבורא יתברך" (שהרי שלושה שותפים באדם), ולשמור את העיניים, ואז יש שמחה גדולה בשמים. וזה מה שכתוב שאין העולם מתקיים אלא בזכות הבל פיהם של תשב"ר, וכתוב שזה עד גיל עשרים. שעד גיל עשרים יש להם יצה"ר, וכשהם מתגברים עליו זה מחזיק את העולם.

בהקפה, וכמו שהיה ביציאת מצרים שלא היה מגיע לבני ישראל מצד עצמם לצאת ממצרים, ונתנו להם את יציאת מצרים בהקפה תמורת שיקבלו את התורה.

וכתוב בספרים מה זה הקפה, דהיינו שאדם יקבל על עצמו אפילו קבלה קטנה, שהוא יודע שהוא יוכל לעמוד בזה מכאן ואילך.

כדי להשכיל לנצל את החודש הגדול הזה, נסביר ע"י משל, דהנה ישנן כמה דרגות בבעלי שמחה: יש אחד שעושה חתונה ולא מזמין שום עני לחתונה, ולא זו בלבד אלא שאם יבוא עני יעמוד עליו ויגרשו. יש אחר בדרגה יותר גבוהה, שאם יבוא עני לחתונה, הוא יסכים לו לאכול. ויש דרגה יותר גבוהה, שהוא מזמין מראש את העניים לחתונה. ויש עוד דרגה גבוהה מזו, שהוא עושה סעודה מיוחדת לעניים. ויש דרגה למעלה מזו, שמלבד שעושה סעודה מיוחדת לעניים, עוד נותן לכל עני כסף. ומה יהיה כאשר האדם בדרגה הכי גבוהה שהזכרנו, שעושה סעודה מיוחדת לעניים ומחלק כסף, עורך את שולחנו, אך בשעה שהוא מחלק את הכסף, אחד העניים סוגר את ידו ולא מסכים לקבל ממנו - הרי הוא לא יתן לו. כך גם חודש ניסן, שמייוחד ליהודים והם יכולים לצאת בו מכל הבעיות. אזי מי שלוקח את עצמו לידיים, ומתחיל ללמוד, להתפלל ולעבוד את ה' יתברך, מקבל ישועה ויוצא מהבעיות. אבל מי מתעקש לסגור את הידיים כמו אותו עני, הוא מפסיד ולא מקבל.

ולדעתי נראה, שהרי אין מקרה בעולם² ודווקא בחודש הגדול הזה, חודש ניסן, הם ימי בין הזמנים שבהם היצר הרע גדול יותר

² וכמו שאומר הרמב"ן בפרשת בא, שאין לאדם חלק בתורת משה רבנו, עד שנאמין שכל דברינו ומקורנו, כולם נסים ואין בהם טבע ומנהגו של עולם בין בריבים בין ביחיד, והכל בגזירת עליון.

זהירות מחמץ

מהמצוות הראשונות שהיהודים קיבלו על עצמם מאהבה, והחמירו בכלליהם ובפרטותיהם, וכל המאריך בדקדוקיהם מאריכין לו ימיו ושנותיו.

מסופר על הרה"ק הרר"ב ברוך ממעז'בוז' זיע"א, שבכל ערב פסח היה הולך לקברו של הבעל שם טוב הק' ומתפלל על כל אחד מאנשי עירו שלא ישל אפילו במשהו חמץ בפסח, ופעם אחת שכח להזכיר את שואב המים, וחזר שוב לקבר הבעש"ט כדי להזכירו.

והחכם עיניו בראשו, שיש בעת הזאת מצות כיבוד אב ואם, ומצוה של כל יראה, ואם אנחנו רוצים לנצל את חודש ניסן, אנחנו צריכים לעשות את העבודות שלנו, וללמוד ולהתפלל יותר בכוונה, לשמור את עצמנו מעבירות, ולתת גט ליצר הרע לפחות לחודש אחד, וכמה שאפשר יותר. וצריך לדעת שכל דבר שהולך קשה זה חשוב מאוד בשמים, ואפילו אם נכשלים אחר כך.

כתוב בספר חסידים, שאפילו אם אדם נכשל, שלא ידים ידיים ויתייאש אלא ימשיך, "כי בזמן שכן שומרים את עצמם (הבחורים) הם חשובים מאוד בשמים". ועוד כותב שם נגד האנשים המבוגרים שמרגישים עצמם טוב, ואומרים שכל האסונות שיש בדור זה בגלל שהבחורים לא שומרים את עצמם, וכותב שזה לא נכון לומר כך אלא גם המבוגרים לא מתנהגים כראוי בזה שהם לא עושים משא ומתן כמו שצריך, 'והבחורים ששומרים את עצמם בזכותם העולם קיים', ולכן צריך כל אחד לדעת שכל זמן שהוא יכול להתגבר והוא מתגבר, אין ערך ואי אפשר לשער את מעלתו הגבוהה, ולכן אסור לבזבז את החודש הגדול הזה - חודש ניסן שהישועות בו מקיפות.

בספר עובדא דאהרן על השומר אמונים מסופר שהיה הצדיק עצמו שותף בפועל בנקיון הבית ביום ה' לכבוד שבת קודש. והאריז"ל אומר, שכשעובדים לפסח אז הזיעה מוחקת את העבירות.

מובא בזוה"ק (ברעיא מהימנא) שחמץ ושאור, סודם זה יצר טוב ויצר רע, ובמקום אחר מובא בזוהר הק', שחמץ ושאור הם דבר אחד הנקרא רשות אחרת, והם הממונים על אומות העולם, והיות ועם ישראל תמיד היו משועבדים לאומות העולם ויצאו לחרות בפסח, לכן אסרה תורה אכילת חמץ בפסח. ומקשה שם רבי יהודה, מדוע א"כ איננו אוכלים מצות במשך כל השנה, שהרי יצאנו לחרות. ומתרץ הזוהר הק', שרק כשאנחנו מראים בעצמנו חרות, אז אנחנו מצווים לאכול מצה. משל למה הדבר דומה, לאחד שהמלך היטיב עמו והעלהו לדרגה גבוהה, ועשה אז סעודה גדולה ולבש בה בגדים מיוחדים, ומאז בכל שנה כשהגיע הזמן שבו עלה לגדולה, היה לובש שוב את אותם הבגדים שלבש בזמן הסעודה. ולכן גם אנחנו אוכלים מצה, כי בזמן זה יצאנו מרשות אומות העולם.

במקום אחר אומר הזוהר הק', שמי ששומר עצמו מחמץ ושאור בפסח "הגוף שלו יהיה שמור מיצר הרע, ונשמתו שמורה למעלה". ועליו נאמר "שגופו קדוש ונשמתו קודש קודשים". וכנראה שזה המקור למה שמפורסם מהאריז"ל שמי שנהנה מחמץ בפסח מובטח לו שלא ישל בעבירה בכל השנה. ובשם הרה"ק הרמ"מ מקוצק אומרים באופן אחר, שמי שיודעים עליו משמים שהוא ירא שמים ולא יחטא, שומרים עליו מחמץ בפסח.

בספר שו"ת מן השמים כתוב, שבמצה החמירו כל כך הרבה חומרות, בגלל שזה

הזמן השני

חג הפסח

הכנה לפסח

להסביר זאת, נקדים מה שהחידושי הרי"ם מקשה על יו"כ, שמיד במוצאי היום אומרים 'והוא רחום יכפר עוון' וגו', ולכאורה, הרי לא היה עדיין זמן לעשות עבירות, וא"כ על מה אומרים "והוא רחום יכפר עוון". ומתוך, שאומרים זאת על כך שלא מספיק האמנו שיו"כ מכפר. שהאדם עושה חשבון, על מה שבמשך כל השנה הפקיר את עיניו, מוחו, ידיו ושאר אבריו, ועשה כל כך הרבה עבירות, וקשה לו להאמין שפתאום ביו"כ הכל מתכפר. ועל חוסר האמונה הזו צריך לעשות תשובה, ותיכף במוצאי יו"כ אומרים 'והוא רחום יכפר עוון'.

ולפ"ז נסביר לעניינינו, שצריך לדעת שהמועדים נותנים כח לאדם, וכמו שכתוב על השלוש רגלים, שכשם שג' רגלים מעמידות את הכסא, כך גם השלוש רגלים מחזיקים את האדם, ומי שלא מאמין בזה, באמת צריך לומר והוא רחום יכפר עוון.

וכדי להבין למה באמת זה נותן כח לאדם לכל השנה, יש לעמוד על גדלותו של חג הפסח, כדלהלן.

כתב בחידושי הרי"ם על הלשון "אשר נתן שבתות למנוחה ומועדים לשמחה", שמשמעה שהשבת גורמת למנוחה והמועדים גורמים לשמחה, ולכאורה אין זה הפשטות, אלא שהשבתות הן זמן שבו מקיימים מנוחה והמועדים הם זמן שבו מקיימים שמחה. ומבאר החידושי הרי"ם, שאכן ע"י שאדם לוקח את השבת כמו שצריך, 'לעשות את השבת', שהאמירת שלום עליכם תהיה כמו שצריך, והסעודה עצמה שתהיה כמו שצריך, שברכת המזון תהיה כמו שצריך³, וכן תפילות השבת, השנים מקרא ואחד תרגום ושאר כל עניני השבת שיהיו כמו שצריך - אז השבת נותנת לו מנוחה לכל השבוע. וכמו כן במועדים, אם אדם מקיים אותם כהלכתם, ללמוד, ולשמוח בה' יתברך, זה נותן לו שמחה לכל השנה.

יש אנשים שעלולים לראות את זה בתור דבר תורה יפה, ואומרים שבמציאות זה לא כך, כי קורה שהם עצובים אחרי המועדים, ולפעמים אפילו באמצע המועדים. וכדי

³ [ולא כמו אלה שאחרי שכבר אומרים שלום עליכם כמו שצריך, כשמיגיעים לברכת המזון הם 'נרדמים', ולא מברכים כראוי, כמובא מהאמרי חיים על הפסוק "וירא והנה הסנה בוער באש, והסנה איננו אכל", שלפעמים האדם בוער ומתפלל כמו שצריך, עד שהוא מגיע לאוכל, ובשעת האוכל הכל מתקרב ומהמשך כבר לא כראוי]

גדלותו של חג הפסח

ובעבודת ישראל איתא, שבפסח הקב"ה הוציא את ישראל ממצרים שזה מיצר-ים, שהיהודים היו בצרות ובמצב קשה, ובפסח הקב"ה הוציאם ממצרים, וכך גם בכל שנה ושנה ישנם נשמות שצריכות לצאת ממצרים, והם יוצאות בפסח ממצרים, ואנחנו צריכים לראות שאנחנו נהיה בין הנשמות האלו ונצא ממצרים.

בשם הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע א מובא, שכשאברהם אבינו עשה את הפסח ירד אור גדול ושרף את כל סדום, וכידוע שכל מה שמתנהגים למטה כך גם זה למעלה בשמים, וע"י הפסח של אברהם אבינו שהיה למטה, ירד אור גדול מלמעלה ושרף את כל הרע של סדום. וכן כאשר חזקיהו המלך עשה פסח ירד אור גדול ושרף את כל מחנה אשור⁴.

עוד אמר הרר"פ מקוריץ זי"ע א שבפסח דנים את האדם מצד הגוף. רואים מזה שפסח הוא כמו יום הדין, אבל בפסח זה זמן הנסים שלנו, אתערותא דלעילא.

הבת עין אומר על פסח דבר נורא, הוא מסביר את דברי ההגדה "רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם", שהרשע שואל בשביל מה צריך לעבוד את ה', הרי כל התכלית של התורה והמצוות זה כדי לקבל כלים לצפות מהאור אין סוף [כמו שאומר המסילת ישרים שהאדם נברא כדי להתענג על ה'], ובפסח הרשע רואה שאפילו מי שאין לו כלום הוא זוכה לאור הגדול, וא"כ הוא שואל בשביל מה צריך לעשות מצוות, והרי

חג הפסח הוא זמן שנעשו בו ניסים לישראל, והנה החיד"א מביא את דברי האריז"ל שמבאר את מהות הדבר "נס", והוא, שהקב"ה הוא טוב ומטיב, וההנאה הכי גדולה שלו היא להשפיע טוב לישראל, ולכן כשאדם עושה מצוה הקב"ה משפיע עליו טוב, ולכן חוץ מהנחת רוח גדולה להקב"ה שגורם בעצם קיום המצווה, הוא עושה גם עוד נחת רוח גדולה ע"י שהוא גרם שהקב"ה ישפיע עליו טוב בגלל המצוה שעשה. וכן כתוב בספרים שהקב"ה חפץ להטיב, והוא רק רוצה שנכין את הכלים לקבל את ההשפעות הטובות שהוא משפיע לנו.

והרי יש מקטרגים שאומרים 'הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז', וא"כ איך אפשר לעשות את הנס. ע"ז אומר האריז"ל שבוקע אור גדול, שהוא גורם לייחוד של כל המידות, וזה מכניע את הס"ם, ומתבטלים כל הדינים וכך נעשה הנס. ומוסיף, שזה העניין של המועדים, שהאור הגדול שהיה ביציאת מצרים היה אור עצום גדול ונורא שהכניע את כל המקטרגים שאמרו הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, "והאור הגדול שהיה אז במצרים, בכל שנה ושנה כשמגיע חג הפסח הוא מתגלה" וזה עניין המועדים.

המאור עיניים מסביר על חג הפסח, שבזמן זה היהודים במצרים הגיעו כבר למ"ט שערי טומאה, והקב"ה ברוב רחמיו הוציא אותם מהמקומות הכי נמוכים ושפלים, ואפילו בלי התערורות של היהודים, אלא באתערותא דלעילא לבד הקב"ה הוציא את היהודים מטומאתם, "וכך בכל שנה ושנה בפסח הקב"ה מוציא אותנו מטומאתנו ומכל המקומות הנמוכים והשפלים", והזמן הזה מאוד מסוגל, והוא מוסיף "שאיילי פסח האדם לא היה יכול להתחזק בה' יתברך".

⁴ שהיה גדול מאוד, ורק המפקדים היו מאה ושמונים אלף. וסנחריב אמר שאם הוא יצווה לכל חייליו לירק על ירושלים, העיר תטבע, ואם כל אחד מהם יזרוק עליה אבן, מיד תחרב.

המחיצות, ולכן אם הוא לומד ומתפלל אז יש לו כלים והאור הגדול נשאר, אבל אם הוא לא לומד ומתפלל אז אין לו כלים, ואחרי פסח כל האור הולך.

וכן כתוב בספרים, שצריך באמת לזהר שלא ליפול אחרי פסח, כי בליל הסדר אדם מקבל את האורות הגדולים.

ומכל מקום לפי דרכנו למדנו מכאן את גודל מעלת חג הפסח, שהינה עד כדי כך שאפילו הרשע אומר שאפשר לקבל את האור הגדול, גם בלי לעבוד את ה'.

אפשר לקבל את האור גם בלי זה. ועל זה כתוב בהגדה שמתרצים לו "אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן", שבאמת בפסח יש אור גדול שאפשר לזכות לו אפילו בלי כלום, רק החילוק הוא שאחרי הפסח האור הזה עולה, ובלי שאדם יתכוון ע"י תורה ומצוות לקבל את האור, לא יהיו לו כלים להחזיק את האור, ואחרי הפסח האור יעזוב אותו.

וכמו שאומר המגיד מקוזה"ק זיע"א על ליל הסדר "הילולא בביתא מרפסין איגרי", היינו שאדם עושה את ההילולא זה שובר את כל

* * *

"זמן חירותנו"

והם אומרים כל השנה: שבת היום! פסח היום!, שהמן אמר למלך שאם הם רק היו עושים שבת ופסח עצמם, זה עוד היה נסבל, אבל בכל השבוע הם מתכוננים ומצפים לשבת, ובכל השנה הם מתכוננים ומצפים לפסח, זה הורג אותי, והרי המן זה עמלק.

האור החיים הק' אומר עה"פ "א-ל מוציאם ממצרים", שבכל שנה מתעוררים האורות האלו שהיו ביציאת מצרים, ומתבררים כל הניצוצות הקדושים ויוצאים מהרע, וזה נותן כח לכלל ישראל, ולכן כתוב "א-ל מוציאם ממצרים" בלשון הווה ולא "א-ל הוציאם ממצרים" בלשון עבר, שבכל שנה ושנה הקב"ה עושה יציאת מצרים ומתעוררים הזמנים האלו.

כתוב בספרים, שבפסח זה "זמן חירותנו",

ולכאורה מה זה "זמן חירותנו"?

מסביר היסוד העבודה מסלונים, שהזמן שהאדם נמצא בחירות, זה כשהוא בלי יצר הרע, ולכן הוא לומד מכאן שפסח זה זמן שמסוגל להכניע את היצר הרע.

הבית אהרן מסביר, שזמן חירותנו זה מלשון חרות, היינו שהפסח יכול לפעול שהזמן הגדול הזה יהיה חרות לכל השנה.

האמרי חיים אומר עה"פ "ושמרתם את המצות", שלפסח צריך לשמור (לצפות) מלשון 'ואביו שמר את הדבר', ועפ"ז הוא מסביר את הגמ' במגילה שהמן אמר לאחשורוש ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים, שבכל השנה הם לא רוצים לעבוד,

הזמן השלישי

ליל הסדר - ליל שימורים

מעלתו של ליל הסדר

הוציאם, כמו שכתוב "אני ולא מלאך, אני ולא שרף, אלא אני בכבודי ובעצמי", והספרים הקדושים מסבירים, שהפסח בזה הוא שבמצרים היה כזו טומאה עצומה שאפילו אם מלאך או שרף היה שם זה היה מזיק לו, ורק הקב"ה יכל להוציאם. ולפי זה מובנים דברי המהר"ל שבלי ליל הסדר הקב"ה מתגלה ומראה לנו שבמצרים שהיה כזו טומאה עצומה שאפילו מלאך ושרף לא יכלו להיכנס לשם מבלי להינזק מרוב כח הטומאה שהיה שם, הקב"ה בכבודו ובעצמו הוציא עם שלם מהטומאה הנוראית.

ולפי זה מיושבת קושייתנו, כי הרי זו התגלות אדירה, שהקב"ה מראה לנו שהוא בורא ומנהיג את העולם. ואומר המהר"ל, שזה הוא יסוד היסודות ושורש כל הדברים וכל המועדות והשבתות, ורוב המצוות שכתובים בתורה קשורים ליציאת מצרים, כי ביציאת מצרים הקב"ה הראה לכל העולם, הנה אני מושל בכל. וזה לא שהיות ויציאת מצרים יצא בי"ד בניסן לכן הוא נהפך ליום גדול, אלא יום י"ד בניסן הוא בעצמו יום גדול, וביום הזה בחר הקב"ה להוציא את בני ישראל ממצרים, ולהראות לכולם שהוא מושל בכל. ובמקום אחר אומר המהר"ל, שבלי ליל הסדר, זה זמן שאפשר להתחזק באמונה, כי כל העבודות של הלילה הזה משרישות אמונה.

הרה"ק רבי אשר מסטולין זיע"א אומר שלילה זה נקרא 'ליל הסדר' כי זה סדר לכל

בתרגום יונתן בפסוקים בהם קרא יצחק אבינו לעשו שיעשה לו מטעמים לברכו: "וְהָיָה כִּדְ סִיב יִצְחָק וְכָהֵן עֵינָיו מִלְחָמִי... וְקָרָא יֵת עֲשׂוֹ בְרָה רַבָּא בְּאַרְבֵּיסַר בְּנִיסָן וְאָמַר לֵה בְרִי הָא לִילֵיא דִין עִילָא מְשַׁבְּחִין לְקִמְאִי עֲלָמָא וְאוֹצְרִי טְלִין מִתְּפַתְחִין בֵּה". [- כשיצחק אבינו נהיה זקן, וכחו עיניו מראות... הוא קרא לעשו בנו הגדול בי"ד בניסן, וא"ל, בני בלילה הזה העליונים משבחין לבורא העולם, ואוצרות השמים נפתחים בו]. יצחק אבינו היה קודם יציאת מצרים, והוא רצה לברך את עשו (וכתוב בזהר הק' שאם יעקב לא היה מקבל את הברכות, לא היה לו שלטון לא בעולם הזה ולא בעולם הבא), ויצחק אבינו היה בקי בכל הזמנים הגדולים בשמים, ומצא את ליל הסדר שזה זמן טוב לברך.

ולכאורה קשה, שהרי הקב"ה ברא את העולם, וא"כ למה הוא לא מתגלה פעם באלף או אלפיים שנה ומראה שהוא ברא את העולם, למה זה צריך להיות בהסתר, ושכל אחד הכי שפל, מרגיש את עצמו שהוא עושה, ומנהל את העולם?

ומסביר המהר"ל מפראג, שהקב"ה בחר ביום הזה של ליל הסדר להראות לבני אדם את מעשיו ואת נפלאותיו כדי שידעו כולם את ה', ולכן יציאת מצרים היתה ביום הזה.

ההסבר בדברי המהר"ל מפראג הוא, שכשאדם עושה מופתים מצד הקדושה, אז אי אפשר לדעת מזה כלום, כי מופתים אפשר לעשות גם מצד הטומאה, אבל ביציאת מצרים הקב"ה בכבודו ובעצמו

מצב שהוא נמצא בליל הסדר, כך גם הוא יהיה בביאת משיח.

האמרי אמת אומר, שכמה שאדם יותר יוצא ממצרים, היינו מתנער מהחומרות שבו, כך הוא יותר יראה את הנסים והנפלאות שיהיו בביאת משיח, וזה מה שכתוב "כימי צאתך מארץ מצרים, אראנו נפלאות".

כתוב שבחודש תשרי לא אוכלים אגוזים, כי אגוז בגימטריא חטא, ולא רוצים להזכיר חטאים. אבל בפסח כן אוכלים אגוזים, ומסבירים זאת ע"פ דברי הקדושת לוי שעל יו"ט סוכות איתא בחז"ל ש"ראשון הוא לכם לחשבון עוונות", וקשה, שהרי מוצאי יו"כ הוא הראשון לחשבון עוונות, וכבר אז אומרים והוא רחום יכפר עוון. ומסביר הקדושת לוי, שעד סוכות זה תשובה מיראה, ובסוכות זה תשובה מאהבה, וכשעושים תשובה מאהבה העבירות נהפכות לזכויות, ולכן בסוכות מתחילים לחשב את העבירות כדי להפוך אותם לזכויות. ואותו דבר גם בפסח, אוכלים אגוזים שזה גימטריא חטא, בגלל שליל הסדר הוא יום גדול שאז הקב"ה בחר להתגלות בו, וכזה יום זה הופך את העבירות לזכויות.

השנה, וזו פינה שמכאן אפשר להתחיל לעבוד את ה' יתברך.

הגבורות ישראל אומר, שבלייל הסדר אדם מקבל השפעות טובות שיורדות אז, ואפילו אדם פשוט זוכה לזה, וזה נותן כח לימים הקטנים בהם אדם נמצא בקטנות, ועי"ז יש לו כח לעמוד אז, והכל תלוי בהכנה.

השפת אמת אומר, שקוראים ללילה זה 'ליל שימורים', כי זה נותן שימורים לכל השנה, שאם אדם מתנהג כמו שצריך בליל הסדר זה יועיל לו לכל השנה.

והבית אהרן מוסיף עוד, שאם אדם עושה את ליל הסדר כמו שצריך זה יכול להועיל לו ולדורות שלמים.

עוד אומר הבית אהרן, שכמו שאדם נמצא בליל הסדר, היינו באותו מצב, אותה קדושה ואותה התעלות, כך הוא יהיה כשיבוא המשיח, והוא מפרש את התיבות "השיר הזה יושר לכם, כליל התקדש החג", כמו שאומרים "מעין עולם הבא יום שבת מנוחה", שאם אדם רוצה לדעת איך הוא ירגיש בעולם הבא, זה כמו שהוא מרגיש בשבת. ולכן השיר הזה יושר, שזה ביאת משיח צדקנו, "כליל התקדש החג", באיזה

סיפור יציאת מצרים

וההסבר בדבריו הוא, ע"פ דברי הרבי שליט"א, שהסביר בשבועות למה המלאכים רצו את התורה, כי ישראל קיבלו את התורה, שהם יוכלו להזיז עניינים בשמים ע"י שהם לומדים את התורה. וזה מה שהשפת אמת אומר על סיפור יציאת מצרים, שע"י שאנחנו מספרים סיפור יציאת מצרים, אנחנו מעוררים את הנסים של יציאת מצרים, וזה כמו היה רצון כאילו הקרבתי עולה שאומרים יחד עם סדר קרבן עולה.

השפת אמת כותב שהעניין של סיפור יציאת מצרים הוא ע"ד אסתכל באורייתא וברא עלמא, ופירוש מילים אלו הוא, שלא נחשוב שהתורה היא ספר היסטוריה על האבות הק', אברהם אבינו, שרה אמנו, והיה פרעה וכו', אלא מכך שבתורה כתוב שיש אברהם ושרה וכמו"כ שיש פרעה וכו', עי"ז הקב"ה ברא את מציאותם. וכן כל מה שהסתכל הקב"ה בתורה וראה שכתוב שם, את זה הוא ברא.

"זבל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח"

הבית אברהם מסביר מה שנאמר בהגדה "כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח", שיציאת מצרים זה עיקר האמונה, עיקר המצוות ועיקר המועדים, ולכן כל המרבה לספר בסיפור יציאת מצרים הרי זה משובח.

והתפארת שלמה מסביר ע"פ לשון זה שאדם המרבה לספר ביציאת מצרים, הוא עצמו מתעלה ונהיה משובח.

ובישמח ישראל איתא על מה שנאמר "מתחיל בגנות ומסיים בשבח", היינו אפילו שכשהוא מתחיל לספר את סיפור יציאת מצרים, הוא מגונה, הוא לא מספיק לסיים את סיפור יציאת מצרים, עד שהוא נהיה משובח.

השפת אמת אומר, שמי שמספר ביציאת מצרים, זוכה לתורה.

ובבית אהרן כתוב שהמצווה נקראת "סיפור" יציאת מצרים, כי סיפור זה לשון "ספיר" (המאיר), שהוא מקבל בהירות.

הרה"ק רבי מיכל מזלוטשוב זיע"א אומר עה"פ "וידעת כי אני ה'", שע"י סיפור יציאת מצרים מתבטלות מחשבות רעות של עבודה זרה, וזה גורם לדעת שאני ה'.

הנועם אלימלך אומר עוד, שברגע שבני ישראל מספרים סיפור יציאת מצרים, מתעוררים הנסים, וכשמתעוררים הנסים, נמשך חסדים.

החווה מלובלין מקשה על הכתוב, "כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם, זכור תזכור את אשר עשה ה' אלוקיך לפרעה ולכל מצרים... כן יעשה ה' אלוקיך לכל העמים אשר אתה ירא מפניהם", וכן על הכתוב "כי תצא למלחמה על אויבך, וראית סוס ורכב עם רב ממך, לא תירא מהם, כי ה' אלוקיך עמך המעלך מארץ מצרים", דלכאורה מה הקשר בין זכירת יציאת מצרים, לפחד המלחמה. ומתוך, שברגע שהיהודי יזכור את יציאת מצרים, יתעוררו הנסים שהיו אז, וה' יעשה לו את הנסים האלו גם באותה מלחמה שממנה הוא ירא. רואים מזה את גודל פעולת סיפור יציאת מצרים בשמים.

הרמ"ק אומר שכשבני ישראל מספרים סיפור יציאת מצרים, מתעוררים כל האורות שהיו אז ביציאת מצרים, וכל הפמליה של מעלה באה לשמוע. כמו שכתוב כן בזוהר הק', שבשעה שבני ישראל מספרים סיפור יציאת מצרים הקב"ה קורא לכל הפמליה של מעלה לבוא ולשמוע, ואומר להם בואו לראות איך בני מספרים נפלאות.

מצה

המצה מיכלא דאסוותא (- מאכל רפואה) (זוה"ק)

תאב עד שיאכל את הרפואה הזאת, וכל זמן שהוא לא אוכל את הרפואה צריך להוציא את כל האוכל מהבית, וכיון שאכל את הרפואה יכול לאכל את מה שהוא תאב, ולא יזיק לו שום דבר. כך כשבני ישראל יצאו ממצרים, הם לא ידעו בסוד האמונה, וכיון

הזוהר הק' מביא משל למלך שהיה לו בן יחיד אשר היה חולה, והיה תאב לאכול, אמרו הרופאים, לא יאכל בן המלך את מה שהוא

השתוקקות הצדיקים למצה

ידועה השתוקקותו של האדמו"ר בעל האמרי חיים זצ"ל למצה. שכל השנה הוא היה מדבר על המצה, וכן ליד ביתו היתה מאפיית מצות, והוא היה יוצא ומריח את ריח אפיית המצות ונהנה, ואומר 'הנה כבר מריחים את ריח אפיית המצות'. ובלייל הסדר, כל הקהל עם הרבי היו אומרים את ההגדה יחד, וכשהגיעו לרחצה כולם היו הולכים הביתה לאכול ואח"כ היו מגיעים לטיש, שזה היה ה"שולחן עורך" של הרבי, ורק אז הרבי היה נוטל ידיים ואוכל את המצה. ועד שהקהל היו חוזרים, הרבי היה מחכה, והרבה פעמים הוא היה בוכה בזמן שהמתין לקהל, מרוב השתוקקותו למצה. וזה היה נראה כמו ילד קטן שרוצה משהו ולא נותנים לו ולכן הוא בוכה. ולפעמים מרוב השתוקקות, הוא לא יכל להתאפק, והוא לא חיכה לקהל, אלא הוא התחיל לאכול את המצה.

וכן מסופר על האמרי חיים, שפעם עבד חסיד אחד ברחוב ליד ביתו של הרבי, והוא שומע את הרבי בוכה. מיד הוא נכנס, ושאל את הרבי מה קרה. השיב לו הרבי: נשברו לי השיניים, ואיך אני יוכל לאכול את המצה בפסח. אמר לו החסיד: יש לי חבר שהוא רופא שיניים, ומשמע זאת הרבי, עוד לפני שהספיק החסיד לדבר עם הרופא, רץ הרבי החוצה בלי כובע, לעצור מונית, והחסיד רץ אחריו כדי לנסוע איתו. וכשהם הגיעו, הרבי לא ידע כלל איפה הרופא, אבל הוא התחיל לרוץ במדרגות, וכשנכנסו לרופא, התחנן הרבי לרופא שיסדר לו את השיניים, כדי שיוכל לאכול את המצה.

וסיפר לי המשמש בקודש אצל הרה"ק ר' משה מרדכי מלעלוב זצ"ל, שבשנותיו האחרונות, הוא היה שותה רק מים עם לימון. וזה היה כל האכילה שלו, ואפילו בשבת.

שהאכילם הקב"ה את המצה, שהיא רפואה לעלות ולדעת בסוד האמונה, אז אמר הקב"ה, אתם יכולים לאכול את כל מה שאתם רוצים. אנו לומדים מזה שבמצה יש רפואה לאמונה.

ובמקום אחר כותב הזוהר הק', שכשאדם בא לעולם הוא לא יודע להבין כלום כל זמן שהוא לא אוכל חיטה, וכמו שכתוב בגמ' שעץ הדעת שאכל ממנו אדם הראשון חיטה היה, שאין אדם יודע כלום עד שהוא אוכל חיטה. ומסביר בזוהר הק' שכשבני ישראל יצאו ממצרים הם לא ידעו שום דבר, וכיון שהם אכלו את המצה, התחילו להבין בהקב"ה. גם כאן אנו רואים שהזוהר הק' קורא למצה רפואה לאמונה, ולעניינים גבוהים.

השל"ה הק' מסביר מה שכתוב שכשבני ישראל יצאו ממצרים אפו מצות והיה להם טעם של מן, שזה בגלל שהמצה והמן הם משורש ומקור אחד. והרי על המן נאמר שהוא "לחם אבירים", "לחם של מלאכי השרת", שזה "לחם רוחני", והם קיבלו ע"י המצה השגות מהמן.

וכן מצאו בכתבי יד של הרה"ק הרמ"מ מרימנוב שאומר שהסגולה של המצה היא לבער את כל התאוות מהנפש.

בתפארת שלמה כתוב, שכשהמצה נכנסת לגוף היא מנקה אותו מכל הרע, כמו בקדשים, והיא נותנת השגות.

הרה"ק מבעלזא אומר (וכע"ז בישמח ישראל) על דברי הגמ' שנקראת המצה לחם עוני משום שהיא לחם שעונים עליו דברים הרבה, שזה מלשון "יענך ה' ביום צרה", ומי שאוכל את המצה הקב"ה עונה לו, וזה פירוש דברי בעל ההגדה "כל דכפין יתי ויכול", ש"כל הרעב לישועה, שיאכל מצה", ואז יענהו הקב"ה.

ענה לה הרבי: מי שגמר עם כל התאוות שלו, אז לו יש תאוה למצה.

וכן מסופר על אחד הצדיקים מדורות קודמים, שהיה אוכל כמות אדירה של מצות.

וכן היו הרבה צדיקים שנתנו את המצה לשמירה ולרפואה, כי מצה זה ר"ת מכל צרה הצילנו.

ואחרי שראינו את כל זה, צריך לדעת שכדי להגיע לזה ולזכות לזה, צריך לעשות הכנה. וכמו שאמרנו, שפסח הוא ראש לכל המועדות, והכל תלוי בהכנה.

וכשהגיע פסח הוא עשה מצה, והמצה שלו עלתה 1000 דולר, כי זה היה מצה מיוחדת. ואת המצה הזאת היו כותשים, כי הקיבה של הרבי לא פעלה, והיו לו יסורים נוראים כשאכל את המצה. ולפני פסח, הוא היה שואל ומתעניין על המצה, ומחכה מתי יוכל כבר לאכל את המצה.

מסופר על הברכת אברהם מסלונים זצ"ל, שכשהוא הגיע לארץ, הוא לא הרגיש טוב. ובפסח הוא אכל את המצות בהתלהבות גדולה, והרבנית שלו אמרה לו, כזה בעל תאוה אתה, שאתה אוכל בכזו התלהבות.

סגולת ארבעת הקושיות וברכת אשר גאלנו

הרבי ארבע קושיות באידיש עם מנגינה כמו שהילדים שואלים. והרבי היה יושב ושומע ברצינות גדולה. והוא היה אומר "שהשערים בשמים פתוחים לפניו מתי שהוא מקשה את הקושיות".

האוהב ישראל אומר, שכאשר מברכים את ברכת "אשר גאלנו, וגאל את אבותינו..." אפשר לבקש כל מה שרוצים ולפעול הכל, ולהיגאל גאולה עולמית.

מדרג

כתוב בספרים, שהקב"ה חס עלן. היינו שע"י המרור (חסה) אפשר לפדות את עצמו ממיתה אם נתחייב ח"ו.

*

אמר הרה"ק מקרלין על הפסוק "ויאמר ממוכן לפני המלך": ככל שאדם מכין את עצמו יותר, כך יודע יותר לנצל ולקבל השפעות טובות.

כתוב בספרים על מה שכתוב בהגדה קודם הארבע קושיות 'וכאן הבן שואל', שהכוונה היא שכאן הבן שואל מאביו שבשמים. והיו כמה פעמים שכ"ק האדמו"ר זצ"ל שאל אותי, נו איך היה הארבע קושיות.

וסיפר לי ר' מאיר ברנד שליט"א שפעם היו לו כמה בעיות והוא בא לרבי זצ"ל, והרבי אמר לו: 'בליל הסדר, כשתגיע לארבע קושיות, תבקש מהקב"ה שהבעיות שלך יפתרו'. אבל כשהוא הגיע לארבע קושיות, הוא שכח לבקש על הבעיות שלו. ואחרי שהוא גמר לערוך את ליל הסדר אצלו בבית, הוא הגיע לרבי, והרבי היה באמצע הסדר, והוא לא דיבר בליל סדר. הרבי הסתכל עליו ועשה, אח אה. ואז הוא נזכר שהוא לא ביקש במה נשתנה. והרבי זצ"ל הרגיש בזה, שהוא לא בקש במה נשתנה.

וכן היה איזה יהודי זקן אצל הרבי זצ"ל, שקראו לו ר' אביגדור, ובליל הסדר הוא היה נמצא אצל הרבי, ובמגיד הוא היה שואל את

יהי רצון שנעשה נחת רוח לבורא יתברך, ונכין כלים טובים לקבל את ההשפעות הטובות. ונזכה כולנו לצאת ממצרים, ולגאולה הפרטית והכללית במהרה, ונאכל מן הזבחים ומן הפסחים. אמן!

דבריהם הן הן זכרונם

לעילוי נשמת

הגה"ח ר' שמעון חיים

בן

הרה"ח אליעזר אביגדור זצ"ל

גלב"ע ד' תשרי תשע"ד

וזוג'

האשה החשובה

מרת שיינא ברכה

בת

הרה"ח ר' משה יוסף ע"ה

גלב"ע ט"ו אדר א' תשפ"ב

ת.ג.צ.ב.ה.